

РЕЦЕНЗИЯ

Рецензент: проф. д-р Тодорка Стоянова Атанасова-Калайджиева,
към катедра „Мениджмънт“, Стопански факултет на Тракийски университет, Стара
Загора, научна специалност „Организация и управление на производството (управление на
предприятието)“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, област на
висше образование 3, „Социални, стопански и правни науки“.

Авторът на рецензирания дисертационен труд е Елена Валериева Вълчева, асистент
към катедра „Търговски бизнес“, факултет „Производствен и търговски бизнес“, СА „Д. А.
.Ценов“ – Свищов.

**Темата на дисертационния труд е „Изследване възможностите за подобряване на
логистичните транспортни услуги в търговията“**

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ:

Дисертационният труд на Елена Валериева Вълчева е обсъден и допуснат до публична
защита на заседание на катедра „Търговски бизнес“, факултет „Производствен и търговски
бизнес“ при СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Рецензията ми е възложена на основание Заповед № 231/29.03.2024 г. на Ректора на СА
„Д. А. Ценов“ – Свищов, като член на Научно жури, избрано от Факултетен съвет на факултет
„Производствен и търговски бизнес“, Протокол №8/28.03.2024 г. Тя е изготвена съгласно
изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника
за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ –
Свищов.

Разработеният дисертационен труд има общ обем от 216 стандартни страници.

Структурата на дисертацията включва следните части: въведение, три глави, заключение,
библиография, списък на фигурите, списък на таблиците, декларация за оригиналност и
достоверност, приложения.

Използваната литература се състои общо от 133 литературни източника, както следва:
научни публикации, от тях 64 са на кирилица (български и руски език) и 41 публикации на чужд
език; нормативни документи - 21; електронни източници - 7.

Авторката представя резултатите от изследването в дисертацията на 38 фигури, 14
таблици и 8 приложения.

II. ОЦЕНКА НА ФОРМАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

1. Актуалност и значимост на разработения в дисертационния труд научен проблем:

Актуалността на темата на дисертационния труд произтича от значението, което имат
логистичните транспортни услуги в търговията за повишаване на ефективността на
управлението на веригата на доставките, за понижаване на разходите и намаляване на времето
за изпълнение на поръчките в условията на нарастваща конкуренция. Темата е значима и от
гледна точка изграждане на Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T), целяща
използване на по-екологичен транспорт и прилагане на софтуерни решения при логистичните
транспортни услуги.

Проблематиката е изследвана от редица икономисти – не само чужди, а и български. На техните изследвания би могло да се гледа, като източник на нови идеи, прилагане на нови методи и подходи за проучвания в отговор на съвременните предизвикателства пред търговския бизнес в България. Рецензираният дисертационен труд изследва важен аспект от широко обхватна тематика - възможности за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията в България, по който няма достатъчно задълбочени проучвания. Считам, че избраната тема на дисертационния труд е актуална и значима както за икономическата теория, така и за търговския бизнес в страната. Темата е дисертабилна по обхват на изследването.

2. Предмет и обект, цел и задачи, изследователска теза, методи, информационна база на изследването:

Предметът на изследване в дисертационния труд са логистичните транспортни услуги в търговията.

Обектът на изследване са българските предприятия, осъществяващи търговска дейност, които предлагат и/или използват транспортни услуги.

Целта на дисертационния труд е правилно формулирана. Тя съответства на съдържанието на дисертацията и е изпълнима.

Основните задачи, които се решават, за да се постигне поставената цел са пет. Те произтичат от поставената цел и логически се свързват със съдържателната структура на дисертацията.

В дисертационния труд авторката формулира изследователска теза, която е доказуема и съответства на изследваната проблематика.

Изпълнението на поставената цел, решаването на основните задачи и доказването на тезата в дисертацията се извършва чрез комплекс от методи: исторически, индуктивен, дедуктивен, сравнителен методи, регресионен, корелационен, дисперсионен методи, SWOT-анализ; други методи – интервю, анкета; за визуализация на резултатите се използва графичен метод и др.

Аргументирано са представени ограничителните условия при осъществяване на изследването в дисертационния труд в теоретичен и емпиричен аспект, както и по отношение на териториалното позициониране на анкетиранията предприятия.

Положително впечатление в дисертацията прави използваната разнородна информационна база, която включва: проучване на специализирани литературни източници, национални и европейски нормативни документи; осъществени са срещи, интервюта и анкетиране на представители на предприятия; събрана е актуална информация от Българска стопанска камера, Българска асоциация по логистика, Министерствата на транспорта и финансите, Националния статистически институт, Евростат, Европейската сметна палата, Организацията за икономическо сътрудничество, Световната банка, Световната търговска организация и др. Използваните източници са цитирани точно. Осигурената информация е добра основа за задълбочен анализ и оценка.

3. Структурна и съдържателна оценка на дисертационния труд:

Дисертационният труд в структурно отношение и по обем отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“. Съотношението между отделните структурните части на научната разработка е балансирано.

Във въведението на дисертацията се доказва актуалността и значимостта на разработваната тема, представя се обекта и предмета на изследване, целта и задачите, изследователската теза. Посочени са също методите на изследване и възприетите ограничителни условия.

Първа глава на дисертационния труд има теоретичен характер. На основа изследвания на чужди и наши автори по проблематиката докторантката прави задълбочен литературен анализ. Изяснява същността на логистиката и логистичните транспортни услуги. Извежда понятиен апарат на изследването. Авторката представя собствено виждане относно концептуално свързаните понятия за генериране на логистичните транспортни услуги в търговията. Представени са и изяснени определени характеристики, според които са класифицирани видовете транспортни услуги. Разгледани са основни критерии за избор на вид транспорт и за оценка на един от основните видове транспорт по веригата на доставки на национално и международно ниво – товарният автомобилен транспорт. В третия параграф на тази глава е изяснена същността и ролята на управлението на веригата на доставките в търговията, както и осъществен е сравнителен анализ на традиционната логистична система и веригата на доставки. От изложението в първа глава проличава много доброто познаване от докторантката на икономическата литература по тематиката. Тя прави обосновани обобщения, произтичащи от съдържанието на анализиранияте литературни източници, в които ясно се откроява собственото разбиране по разглежданите въпроси. На основата на осъществения литературен анализ авторката синтезира точни изводи.

Втора глава на дисертационния труд се отличава с теоретико-методичен характер. Тя е структурирана в три параграфа. В параграф 2.1. на основа на анализ и интерпретации на литературата по проблематиката, допълнено със собствени виждания, авторката предлага цялостна система от показатели за изследване и анализ на логистичните транспортни услуги в търговията, диференцирани на три нива: микроравнище – 9 показателя; мезоравнище – 6 показателя; макроравнище – 7 показателя (фиг. 14, стр. 77). В параграф 2.2. е конкретизирана методическата рамка, включваща пет фази на изследване на логистичните транспортни услуги на микроравнище (ниво предприятие – фиг.16, стр.91). Положително впечатление прави структурата и съдържанието на собствена анкетната карта, осигуряваща изследването с актуална емпирична информация от български предприятия, диференцирани по размери, според брой заети и годишен оборот. В параграф 2.3. е представена методическата рамка за изследване на мезо- и макроравнище на логистичните транспортни услуги в търговията, включваща също пет фази (фиг. 17, стр. 96). Всяка от посочените фази е изяснена детайлно. Изложението във втора глава е логически свързано, отличава се с точност при разработване и разкриване съдържанието на всеки от методическите аспекти на изследването.

Трета глава е аналитично-конструктивна по характер. В нея се апробира разработената във втора глава методика на основа на получената емпирична и статистическа информация, за да се разкрият възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги. В структурно отношение тази глава на дисертационния труд включва три логически свързани параграфа:

В параграф 3.1. е извършен ситуационно-констативен анализ на получените резултати от анкетно проучване на първоначално избрани 53 предприятия, извършващи търговска дейност. От тях 18 (34%) са дали отговор на поставените въпроси. Отговорилите предприятия,

притежават разнообразен товарен капацитет и в известна степен могат да се разглеждат като типични представители за изследвания регион. Много добре са интерпретирани и визуализирани резултатите от анкетиранията предприятия. Всички резултати от анализа са представени под форма на фигури и в таблици. Направените обобщения и изводи са правилни.

Параграф 3.2. представлява поетапно прилагане на методиката, дефинирана от предходната глава на дисертацията, касаеща изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията на мезо- и макроравнище. На базата на корелационен, регресионен и дисперсионен анализ, авторката установява връзки и зависимости между избрани показатели. Интерпретацията на получените резултати се отличава с точност и показва много добро познаване на изследваната тематика и прилаганите научни методи.

В параграф 3.3 е осъществен SWOT-анализ на използвания товарен автомобилен транспорт в търговията. Точно са представени неговите силни и слаби страни. Правилно са открити възможностите и заплахите пред логистичните транспортни услуги. На тази основа са направени препоръки за подобряване на логистичните транспортни услуги и са посочени възможностите пред развитието на търговските предприятия в бъдеще.

Изложението в трета глава като цяло се отличава с точност и задълбоченост. Проявяват и тук много добрите познания на авторката по изследваната тематика, а представените изводи и препоръки са правилно изведени. Резултатите от анкетното проучване на избраните предприятия, считам за оригинална страна на дисертационния труд.

В заключението са представени основни обобщения на получените резултати от изследването.

Общата оценка за структурната и съдържателна характеристика на дисертационния труд на докторантката синтезирам по следния начин: Изпълнена е поставената цел и са решени първоначално заложените задачи; Доказана е изследователската теза; Стилът на изложението е научен и разбираем; При разработване на дисертационния труд са спазени правилата на научната етика. Използваните автори са цитирани точно и правилно. Дисертацията е много добре оформена, а резултатите са визуализирани чрез голям брой таблици и фигури. Убедено мога да твърдя, че нямам информация и не съм установила плагиатство в дисертационния труд.

4. Публикации по дисертационния труд:

Асистент Елена Валериева Вълчева по темата на разработения дисертационен труд прилага една самостоятелна научна студия, отпечатана в Годишен алманах на научните изследвания на докторанти, издателство на СА „Д. А. Ценов“, Свищов. Също и два научни доклада, презентирани на международна научна конференция и кръгла маса в страната. Публикуваните научни доклади са самостоятелни. Публикуваните научни разработки доказват, че резултатите от дисертационния труд са получили необходимата популярност в страната. Темите на научните публикации напълно отразяват съдържанието на дисертационния труд.

Авторефератът е разработен на основата на дисертационен труд, отговаря на изискванията и обективно отразява неговата структура и съдържание.

III. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

Представените от докторантката четири приноси приемам, като си позволявам да ги обобща по следния начин:

✓ Принос, който произтича от допълване и обогатяване на научната литература с изведени авторски дефиниции и обоснована значимост на управлението на веригата на доставки;

✓ Принос, който има теоретико-приложен характер и се основава на разработен и приложен методически инструментариум за изследване на възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията, включващ научно обоснована система от оценъчни показатели;

✓ Оригинален принос с практико-приложен характер, произтичащ от получените резултати от проведеното анкетно проучване на осемнадесет предприятия, извършващи търговска дейност в България. Чрез осъществения анализ на микро-, мезо- и макроравнище са систематизирани общи и конкретни изводи, разкрити са връзки и зависимости между изследвани показатели, предложени са препоръки за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията у нас.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ, ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ:

Безспорни са качествата на рецензирания дисертационен труд, които отговарят на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“, затова бележките и препоръките към докторантката свързвам с бъдещото ѝ научно развитие:

– Може да се разшири обхватът на изследване, като се включат и други предприятия от България, като и се сравнят получените резултати с изследваните в дисертационния труд.

– Авторката да публикува резултатите от изследването в международно научно издание с импакт фактор и/или импакт ранг с цел популяризирането им извън страната.

Към докторантката имам един въпрос:

Каква е перспективата за развитие на железопътния транспорт в България след пълноправното членство на страната в Шанген?

V. ОБОБЩЕНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В обобщение на изложеното по-горе с пълна убеденост считам, че асистент **Елена Валериева Вълчева** е разработила на необходимото научно равнище дисертационния труд. Авторката много добре познава и успешно прилага съвременни методи за анализ в областта на икономиката, в частност при изследване на логистичните транспортни услуги в търговията. Точно и правилно интерпретира получените резултати от изследването, има и доказани научно-приложни приноси.

Позволявам си да предложа на уважаемото Научно жури да оцени високо разработения дисертационен труд и да гласува положително за присъждането на асистент **Елена Валериева Вълчева** образователната и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ в професионално направление 3.8. „Икономика“, област на висше образование 3 „Социални, стопански и правни науки“.

09.05.2024 год.
Стара Загора

Рецензент:
(проф. д-р Т. Атанасова-Калайджиева)